

ASIA Koneellinen kullankaivu kullanhuuhdontalupa-alueella Rusty Nail no. 1
Sotajoella, Inari

LUVAN HAKIJA Peter Björkbom
Kyna 212
78478 Borlänge
Sweden

SISÄLLYSLUETTELO

HAKEMUS JA ASIAN VIREILLETULO	3
TOIMINTA JA SEN SIJAINTI	3
LUVAN HAKEMISEN PERUSTE	3
Ympäristöluvan hakemisen peruste	3
Vesitalouslupahakemuksen peruste.....	3
LUPAVIRANOMAISEN TOIMIVALTA	3
TOIMINTAA KOSKEVAT LUVAT JA ALUEEN KAAVOITUSTILANNE.....	3
HAKEMUKSEN SISÄLTÖ	3
Kuvaus toiminnasta.....	3
Polttoaineet ja jätehuolto.....	4
Toiminta-alue ja sen ympäristö	4
Tiedot vesistöstä.....	5
TOIMINNAN VAIKUTUKSET YMPÄRISTÖÖN	5
LUPAHAKEMUKSEN KÄSITTELY.....	5
Lupahakemuksen täydennykset.....	5
Lupahakemuksesta tiedottaminen.....	5
Lausunnot, muistutukset ja mielipiteet.....	5
Hakijan kuuleminen ja vastine.....	11
MERKINTÄ	12
ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU.....	12
YMPÄRISTÖLUPARATKAISU.....	12
VESITALOUSLUPARATKAISU	12
LUPAMÄÄRÄYKSET	13
Yleiset toimintaa koskevat määräykset	13
Määräykset pilaantumisen ehkäisemiseksi.....	13
Vesitalousluvan määräykset	13
Häiriö- ja muut poikkeukselliset tilanteet	14
Tarkkailu ja raportointi.....	14
OHJAUS ENNAKOIMATTOMIEN VAHINKOJEN VARALLE.....	14
RATKAISUN PERUSTELUT	15
Ympäristölupa.....	15
Vesitalouslupa	16
Lupamääräysten perustelut.....	16
VASTAUS YKSILÖITYIHIN VAATIMUKSIIN.....	17
LUVAN VOIMASSAOLO JA LUPAMÄÄRÄYSTEN TARKISTAMINEN.....	18
Päätöksen voimassaolo	18
Lupamääräysten tarkistaminen	18
Lupaa ankaramman asetuksen noudattaminen.....	18
PÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO.....	18
Päätöksen yleinen täytäntöönpanokelpoisuus.....	18
SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET	18
KÄSITTELYMAKSU	18
Ratkaisu.....	18
Perustelut.....	19
Oikeusohjeet.....	19
MUUTOKSENHAKU	20

HAKEMUS JA ASIAN VIREILLETULO

Peter Björkbom on 21.5.2012 Pohjois-Suomen aluehallintovirastoon toimitetulla ja myöhemmin täydennetyllä hakemuksella pyytänyt lupaa koneelliseen kullankaivuun hakemussuunnitelmassa esitetyllä tavalla. Hakemus on alun perin tehty ruotsin kielellä, mutta hakija on toimittanut aluehallintovirastoon myös suomenkielisen hakemuksen.

TOIMINTA JA SEN SIJAINTI

Koneellista kullankaivua on tarkoitus harjoittaa Inarin kunnassa olevalla 4,9 hehtaarin kullanhuhdentalupa-alueella HL2012:0013 Sotajoella noin kaksi kilometriä ennen Sotajoen laskua Ivalojokeen. Alue kuuluu Metsähallituksen Lapin luontopalveluiden Hammastunturin erämaa-alueeseen.

LUVAN HAKEMISEN PERUSTE

Ympäristöluvan hakemisen peruste

Ympäristönsuojeluasetus 1 §:n 1 momentin 7 a) kohta

Vesitalouslupahakemuksen peruste

Vesilaki 3 luvun 2 §

LUPAVIRANOMAISEN TOIMIVALTA

Ympäristönsuojeluasetuksen 5 §:n 1 momentin 7 a) kohdan mukaisesti aluehallintovirasto ratkaisee koneellisen kullankaivun ympäristölupa-asian.

Vesilain 1 luvun 7 §:ssä säädetään, että aluehallintovirasto toimii vesilaissa tarkoitettuna lupaviranomaisena.

TOIMINTAA KOSKEVAT LUVAT JA ALUEEN KAAVOITUSTILANNE

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on 25.2.2013 myöntänyt Peter Björkbomille kullanhuhdentaluvan (HL2012:0013) alueelle Rusty Nail no. 1, jonka pinta-ala on 4,9 hehtaaria. Päätöksestä on valitettu.

Alueella on voimassa valtioneuvoston 27.12.2007 vahvistama Pohjois-Lapin maakuntakaava. Kaavassa alue on merkitty erämaa-alueeksi (Se).

HAKEMUKSEN SISÄLTÖ

Kuvaus toiminnasta

Kultaa huuhdotaan vedessä käsikäyttöisellä vedenalaisella imurilla. Kullan lisäksi Sotajoen pohjasedimentistä etsitään platinaa ja jalokiviä. Imurin avulla ja paljain käsin käydään läpi Sotajoen jokipohjasoraa ja pohjakiviä. Vesi otetaan imuriin suoraan kulloisestakin työskentelypaikasta vesipumpun avulla. Imuroitu vesi kulkeutuu imurin putken läpi ja sora ja pienemmät kivet nostetaan veden mukana ponttonille arvomineraalien erottamista var-

ten. Isommat kivet siirretään veden alla käsityönä imuroinnin tieltä. Sukeltaja työskentelee veden alla ja imuri kelluu sukeltajan kohdalla vedenpinnan yläpuolella. Käsiteltävästä pohjasorasta suurin osa palautuu takaisin uoman pohjaan täyttämällä imuroinnissa aiemmin syntyneitä koloja. Imuroitu vesi kulkeutuu imurin putken läpi ja laskee takaisin jokeen. Joen pohjan imuroinnissa käytetään erisuuruisia laitteita yhtä aikaa, ja koneita hoitaa yksi tai useampi henkilö. Käytössä on eritehoisia neli- tai kaksitahtisia moottoripumppuja. Maa-aineksen arvioitu paksuus joen pohjassa on 0,5–2 metriä.

Polttoaine tankataan imurin polttomoottoripumppuun roiskeiden kestävän suppilon kautta, jonka jälkeen polttoainetankki viedään vesialueen läheisyydestä kuivaan paikkaan.

Kevättulvan vaikutuksesta imuroinnin jäljet peittyvät kahden vuoden kuluessa toiminnan päättymisen jälkeen. Imuroinnissa syntyvät kuopat täyttyvät jo työskentelyn yhteydessä, koska ylimääräiset kivet ja sora valuvat välittömästi takaisin veteen.

Ensisijaisesti haetaan lupaa enintään 250 m³ pohjasoran imurointimäärälle vuodessa pienemmällä lupamaksulla. Toissijaisesti haetaan lupaa imuroida pohjasoraa enintään 1 000 m³ vuodessa. Toimintaa harjoitetaan vuosittain 15.6.–30.9. Lupaa haetaan kymmeneksi vuodeksi ja mahdollisuutta hakea jatkoa sen jälkeen.

Polttoaineet ja jätehuolto

Imurin polttomoottoripumpun polttoaineena käytetään normaalilanteessa bensiiniä noin 5–20 litraa vuorokaudessa. Vaihtoehtoisina polttoaineina voidaan käyttää myös dieseliä tai polttoöljyä. Moottoriöljyn kulutus on noin litra kaivukaudessa. Kaksitahtimoottorissa käytetään polttoaineen seassa biologisesti hajoavaa voiteluöljyä. Mikäli toiminnassa käytetään hydraulikalaitteistoja, niissä käytetään biologisesti hajoavaa hydraulikanestettä.

Polttoaineet säilytetään kyseiseen käyttöön tarkoitetuissa muovi- tai metalliastioissa korkealla törmällä, missä ne ovat pressulla suojattu sateelta ja tulvalta.

Kaikki jätteet (öljyt, patterit ja muut kulutusjätteet) kuljetetaan asianomaisiin keräyspisteisiin.

Toiminta-alue ja sen ympäristö

Alue sijaitsee Sotajoella noin kaksi kilometriä ennen Sotajoen laskua Ivalo-jokeen. Alue kuuluu Hammastunturin erämaahan ja Hammastunturin paliskunnan poronhoitoalueeseen. Ympäristössä ei ole muita kullanhoidon alueita tai valtauksia. Lähin (HL2012:0025-01H Kultatusina II) sijaitsee vesistöissä noin 500 metriä ylävirran suuntaan eli etelään. Alueella ei ole vakituista asutusta eikä varsinaisia asuinkiinteistöjä. Lähimmät yksityismaat ja loma-asutus ovat noin 20 kilometrin päässä Kutturassa.

Sotajoella on kaivettu kultaa 1800-luvun lopulta alkaen ja kaivu on luultavasti ulottunut myös Sotajoen uomaan. Sotajoen uomassa ilmenee eroosion vaikutus ja sen sedimentti on pääasiassa karkeampaa hiekkaa, soraa, kiviä ja lohkkareita. Sedimentin paksuus vesiväylän pohjassa on 0,5–2 metriä. Uoman pohjassa kallion pinnoilla voi olla pieniä määriä hienompaa ainesta (silttiä), joka sekoittuessaan suureen vesimäärään puhdasta vettä ei normaalitoiminnassa merkittävästi samenna Sotajoen vettä.

Tiedot vesistöstä

Hakijalla ei ole ollut käytettävissään alueelta hydrologisia tietoja. Hakemuksessa on esitetty tietoja Inarin Laaniojan valumista ja virtaamista.

Laaniojan keskivalumat ovat olleet vuosina 1977–2000 seuraavat: toukokuu 44, 8 l/s/km², kesäkuu 38 l/s/km², heinäkuu 17 l/s/km², elokuu 14,5 l/s/km² ja syyskuu 14,6 l/s/km², joiden perusteella hakija on arvioinut Sotajoen virtaamat seuraavansuuruisiksi: toukokuu 10,0 m³/s, kesäkuu 8,0 m³/s, heinäkuu 4,0 m³/s, elokuu 3,0 m³/s ja syyskuu 3,0 m³/s.

Sotajoki on suosittu virkistyskalastus- ja vaelluskohde. Joessa on kohtalainen Inarijärvestä nouseva taimenkanta ja pienikokoinen harjuskanta.

TOIMINNAN VAIKUTUKSET YMPÄRISTÖÖN

Luvan hakijan mukaan toiminta ei vaikuta vesistön muuhun käyttöön, sen olosuhteisiin tai veden laatuun.

LUPAHAKEMUKSEN KÄSITTELY

Lupahakemuksen täydennykset

Hakija on täydentänyt hakemustaan 31.1.2013 suomenkielisellä hakemuksella, Sotajoen vedenlaatu- ja kalakantatiedoilla sekä vastaavanlaisen toiminnan vesistövaikutusten tutkimustuloksilla Alaskasta ja Pohjois-Amerikasta ja 13.2.2013 asianosaisten osoitetiedoilla.

Lupahakemuksesta tiedottaminen

Aluehallintovirasto on antanut hakemuksen tiedoksi kuuluttamalla Pohjois-Suomen aluehallintovirastossa suomeksi ja Inarin kunnassa suomeksi, pohjoissaameksi ja inarinsaameksi 26.2.–28.3.2013. Hakemuksen johdosta on pyydetty lausunnot Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelta ja kalatalousviranomaiselta, Inarin kunnalta ja sen ympäristönsuojeluviranomaiselta. Kuulutuksen julkaisemisesta on ilmoitettu paikallislehti Inarilaisessa 27.2.2013.

Lausunnot, muistutukset ja mielipiteet

1. Lapin ELY-keskus, ympäristö ja luonnonvarat

Hakemusalue sijaitsee Hammastunturin erämaa-alueella. Ympäristöhallinnon Eliölajit -tietojärjestelmän mukaan (tilanne 14.3.2013) hakemusalueella tai sen välittömässä läheisyydessä ei ole tiedossa olevia uhanalaisten lajien esiintymiä eikä suurten petolintujen pesiä. Valtaus sijaitsee Paatsjoen vesistöalueella Kellotapulin valuma-alueella 71.467, joka kuuluu Sotajoen valuma-alueeseen. Vesienhoitolain mukaiseen Tenon-Näätämojoen-Paatsjoen vesienhoitoalueen toimenpideohjelmaan ja vesienhoitosuunnitelmaan liittyvässä pintavesien tilan luokittelussa on luokiteltu alueen suurten ja keskisuurten jokien ympäristön tila. Ivalojoen vesialueista on luokiteltu Ivalojoen, Tolosjoen ja Sotajoen. Ivalojoen ja Tolosjoen on vedenlaadultaan ja eliöstöltään luokiteltu erinomaisiksi, mutta Sotajoki luokkaan hyvä alueelta havaittujen, pohjoisille vesille poikkeuksellisen korkeiden fosforipitoisuuksien perusteella.

Vastaavalla pohjan imuroinnilla ei muissa kohteissa ole ollut havaittavissa merkittäviä ympäristöhaittoja eikä toiminnasta ole tullut häiriöilmoituksia. Esitetyn tapainen toiminta ei oletettavasti heikennä alapuolisen vesistön tilaa.

Lapin ELY-keskuksen tiedossa ei ole mitään sellaisia luonnonsuojelullisia tai muita syitä, jotka estäisivät ympäristöluvan myöntämisen hakemuksen mukaiselle toiminnalle.

Toiminnasta ei tule sallia alapuolisen vesistön samentumista. Käsiteltävät maa-ainekset on syytä palauttaa pohjalle mahdollisimman lähelle alkuperäistä paikkaansa, siten etteivät virtausolosuhteet muutu.

Imuruoppaus on tehtävä siten, että laitteiden käyttäminen ei vaikeuta tai estä vesistön muuta käyttöä tai rannalla liikkumista. Vesistön pohjan imuruoppausta saa harjoittaa vain 1.6.–30.8 välisenä aikana syyskutuisten kalojen lisääntymisolojen turvaamiseksi.

Hakijan tulee liittyä Lapin Kullankaivajain Liitto ry:n järjestämään vesistön yhteistarkkailuun. Toiminnan vaikutuksista ja laajuudesta tulee toimittaa vuositiedot Lapin ELY-keskuksen pyytämällä tavalla. Luvan saajan on toimitettava Lapin ELY-keskukselle vuosittain joulukuun loppuun mennessä vuosiyhteenveto harjoitetusta toiminnasta ympäristökeskuksen määräämällä tavalla. Vuosiyhteenvedossa on esitettävä myös ympäristönsuojelun kannalta merkittävät häiriötilanteet ja onnettomuudet (syy, kesto-aika ja päästö) sekä niistä aiheutuneet seuraamukset ja toimenpiteet, joihin tapahtuman vuoksi on ryhdytty.

Lupamääräyksissä tulee määrittää toiminnan laajuus vuosittaisen kaivumäärän mukaan. Muilta osin lupamääräyksissä tulee soveltaa muille vastaaville kohteille annettuja yleisluonteisia vaatimuksia.

2. Lapin ELY-keskus, kalatalous

Vaatimukset

Kalatalousviranomaisena ELY-keskus on todennut, että seuraavat vaatimukset ja näkökohdat on otettava huomioon, mikäli koneelliselle kullankaivulle myönnetään lupa:

1. Luvan saaja on veloitettava osallistumaan Ivalo-, Sota- ja Tolosjoen sekä Palsinojan alueen huuhtontakultakaivospiirien ja -valtauksien kalataloudelliseen yhteistarkkailuun, mikäli sellainen toteutetaan luvan voimassaoloaikana. Tarkkailu tulee suorittaa kalatalousviranomaisen hyväksymällä tavalla. Mikäli luvan saaja ei osallistu järjestettyyn yhteistarkkailuun, on luvan saaja veloitettava järjestämään kalataloudellinen tarkkailu omalla kustannuksellaan.
2. Luvan saaja on veloitettava osallistumaan Lapin Kullankaivajain Liitto ry:n järjestämään vesistöjen yhteistarkkailuun tai järjestämään vedenlaadun seuranta omalla kustannuksellaan.
3. Lupa tulee myöntää enintään 250 m³:n kaivumäärälle vuodessa.
4. Luvan saaja tulee määrätä tasaamaan rannan välittömässä läheisyydessä tehdyssä vedenalaisessa imuruoppauksessa huuhtontarännin perään syntyvät maa-ainekasat siten, etteivät ne muuta tai suuntaa virtausta tavalla, josta voi aiheutua rannan eroosiota ja kiintoaineen joutumista veden kalastolle haitallisessa määrin.

5. Toiminnasta yleiselle kalatalousedulle aiheutuvan menetyksen vähäisyyden vuoksi kalatalousviranomaisen ei esitä luvan hakijalle kalataloudellista kompensatiota.

Vaatimusten perustelut

ELY-keskuksen perustelujen mukaan kullankaivu on merkittävä vesistöihin suoraan vaikuttava maankäyttömuoto Sotajoen valuma-alueella. Ivalojoessa tiedetään olevan vähintään 12 erilaistunutta taimenkantaa, joista yksi on Sotajoen kanta. Sotajoki sivuhaaroinen on merkittävä Ivalojoen alkupeiräisen vaeltavan taimenen lisääntymis- ja poikastuotantoalue ja sen alaosalla on myös kohtalainen arvo virkistyskalastuskohteena.

Luvan hakija on osaltaan Sotajoen alueen kullankaivun vesistö- ja kalastovaikutusten aiheuttaja ja sen myötä vastuullinen mahdollisten kalataloudellisten haittojen korvaamisessa, ehkäisemisessä ja vähentämisessä siltä osin kuin niitä syntyy. Lausunnossa on viitattu julkaisuun, jossa on esitetty tutkimustuloksia Inarijärveen laskevien jokien taimenkantojen geneettisestä

1. Kalataloustarkkailu: Tarkkaa tietoa siitä, miten kaivutoiminta on vaikuttanut ja edelleen vaikuttaa kalaston elinolosuhteisiin Ivalo-, Sota- ja Tolosjoen sekä Palsinojan kullankaivualueella sekä kuinka pitkälle vaikutukset ulottuvat alapuolisessa vesistössä, ei ole olemassa, koska asiaa ei ole Sotajoella vuosina 2005 ja 2010 tehtyä kalastotarkkailua lukuun ottamatta toiminnan kuluessa selvitetty eikä seurattu. Tämän vuoksi kalataloustarkkailu on välttämätön edellytys kullankaivun tosiasiallisten kalatalousvaikutusten selvittämiseksi. Yksittäiselle pienelle valtaukselle ei kuitenkaan ole tarpeellista määrätä omaa kalataloustarkkailua, vaan velvoittaa luvan saaja osallistumaan kalataloudelliseen yhteistarkkailuun, mikäli sellainen alueella järjestetään.

2. Kullankaivun vesistövaikutukset ja yhteistarkkailu: Kullankaivulla on sekä suoria, välillisiä että kumulatiivisia vaikutuksia vesiuomiin, niissä elävään kalastoon ja muuhun eliöstöön sekä veden laatuun.

Kalataloudellisessa mielessä kullankaivun keskeiset vesiuomaa koskevat vaikutukset ovat lisääntymis- ja elinympäristöihin sekä ravinnonsaantiin liittyvät muutokset uoman pohjan rakenteen, vesikasvillisuuden ja pohjaelämistön sekä rantavyöhykkeen kasvillisuuden tuhoutuessa osittain tai kokonaan.

Kaivu tai imuruoppaus voi tuhota kutusoraikkoja ja ajankohdasta riippuen niissä hautuvan mädin tai kuoriutuneet ruskuaispussipoikaset sekä muita, kuten pohjaveden purkautumiskohdissa ja tihkuvyöhykkeillä uomassa sijaitsevia, lisääntymisalueita, poikaskivikoita, kalojen suoja- ja lepopaikkoja, syönnösalueita sekä talvehtimissyvänteitä. Uoman kaivu voi myös muuttaa virtausoloja, kuivata osan uomaa ja luoda muita vaellus- ja kulkuesteitä kaloille.

Kullankaivun luonteesta johtuen nämä vaikutukset ovat kaivualueilla väistämättömiä ja peruuttamattomia sekä pitkäkestoisia ja varsinkin konekaivussa laaja-alaisia.

Kullankaivusta voi aiheutua suoria kalastovaikutuksia myös vedenlaatu- muutosten, esisijaisesti sameuden ja kiintoainepitoisuuden, mutta myös ravinne- ja metallipitoisuuden sekä mahdollisten polttoaine-, moottori- tai hydraulikkaöljypäästövahinkojen kautta. Veden laatuun on mahdollista vaikuttaa vesiensuojelutoimenpitein. Edellä mainitut vaikutukset kertautuvat ja kumuloituvat, kun kultaa kaivetaan samalla alueella useita vuosia tai

useissa kohteissa samanaikaisesti tai sama alue kaivetaan useaan kertaan.

Kullankaivu voi olosuhteista riippuen myös hyödyttää tiettyjä eliöryhmiä esimerkiksi lisääntyneen ravinnekuormituksen ja sen myötä parantuneen perustuotannon kautta. Kalastoltaan arvokkaissa vesistöissä ja arvokalojen poikastuotantoalueilla kullankaivusta johtuvasta rehevöittävästä ravinne-lisäyksestä mahdollisesti aiheutuvat positiiviset eliöstövaikutukset ovat kuitenkin kalataloudellisessa mielessä toissijaisia siihen nähden, millaisia vaikutuksia uoman fyysiseen rakenteeseen puuttuvalla kaivulla ja kaivusta aiheutuvalla kiintoainekuormituksella on kalojen lisääntymisolosuhteisiin, kuten kutualueiden määrään ja kuntoon sekä mädin ja poikasten selviytymiseen.

Imuruoppauksessa huuhtontarännin taakse syntyvät sorakaset saattavat mm. peittää alleen kutusoraikkoja ja poikaskivikoita sekä niissä eläviä pienpoikasia. Toisaalta tällaiset sorakaset saattavat myös houkutellessa kaloja kutemaan niissä. Tällaiset muodostumat eivät kuitenkaan korvaa imuruoppauksessa tuhoutuvia luonnon kutupohjia ja poikaskivikoita. Lisääntymisen onnistuminen näissä muodostelmissa on epävarmaa, sillä ne eivät ole luonnonsoraikkojen tapaan uoman virtausten muovaamia, tai varta vasten kalataloudellisena kunnostuksena suunnitellusti rakennettuja, ja siten suhteellisen pysyviä rakenteita, jollaisissa mädin ja ruskuaispussipoikasten selviytymismahdollisuudet ovat virtausten vaihtelusta huolimatta hyvät. Näin ollen kullan imuruoppauksen myönteisiltä vaikuttavat seuraukset ovat kalataloudellisessa mielessä näennäisiä. Lausunnossa on viitattu julkaisuihin, joissa on esitetty tutkimustuloksia kullankaivun ja vedenalaisen imuruoppauksen vesistövaikutuksista.

Kullankaivusta voi aiheutua suoria kalastovaikutuksia myös vedenlaatu-muutosten, esisijaisesti sameuden ja kiintoainepitoisuuden, mutta myös ravinne- ja metallipitoisuuden sekä mahdollisten polttoaine-, moottori- tai hydraulikkaöljypäästövahinkojen kautta. Näiden seuraamiseksi on välttämätöntä järjestää vesistötarkkailu.

Lapin Kullankaivajain Liitto ry:n järjestämän vesistöjen yhteistarkkailun tulokset ovat jo tähän mennessä osoittaneet, että kullankaivusta on paikoitellen, kuten Ivalojoen kullankaivun alueen Palsinojalla ja yleisesti Lemmenjoen kaivun alueella, aiheutunut kalastolle haitallisia vesistövaikutuksia mm. kohonneiden kiintoaine- ja metallipitoisuuksien muodossa. Toisaalta tarkkailun tuloksista myös ilmenee, milloin tällaisia haitallisia vaikutuksia ei ole ollut, vaan vedenlaatu on mittauksissa ollut tasolla, jollaisesta ei katsota olevan haittaa kalastolle.

Vesistötarkkailun tulosten perusteella koneellisen kullankaivun kiintoainekuormitus on ollut satunnaisia korkeita pitoisuuksia lukuun ottamatta suhteellisen maltillista Sotajoen vesistössä. Tämä viittaa siihen, että vesiensuojelutoimet Sotajoella ovat pääsääntöisesti täyttäneet tehtävänsä.

Vedenlaadultaan Sotajokea voidaan pitää kullankaivusta huolimatta taimeen poikastuotannolle hyvin sopivana.

Vesistötarkkailu tuottaa hyödyllistä tietoa paitsi kullankaivun yleisten biologisten vaikutusten myös kalastovaikutusten arvioimiseksi ja siten täydentää mahdollista kalataloustarkkailua. Edellä mainituista syistä luvan saaja on velvoitettava osallistumaan myös vesistöjen yhteistarkkailuun. Lausunnossa on viitattu julkaisuihin, joissa on esitetty tutkimustuloksia kiintoaineen kalastovaikutuksista.

3. Kaivumäärä: Luvan hakijan harjoittamassa imuruoppaustavassa ruoppauslaitteen perään ja alapuoliseen virtaan syntyy välitöntä kiintoainekuormitusta. Suuremmat kalat voivat karttaa tällaista samentumavaanaa, mutta uimakyvyltään vielä heikoille pienpoikasille se voi olla haitallista varsinkin alkukesästä, mikäli niiden suojapaikat liettyvät. Tämän vuoksi sekä Sotajoen taimenen että muun kalaston kutualueille aiheutuvan vahingon ehkäisemiseksi suoraan joen pohjaan kohdistuvaa kaivutoimintaa tulee rajoittaa. Kalatalousviranomaisen pitää 250 m³:n vuotuista kaivumäärää kohtuullisena, mutta 1 000 m³:n vuotuista kaivumäärää liian suurena.

4. Rännityskasojen tasaaminen: Rannan välittömässä läheisyydessä tehdyssä vedenalaisessa imuruoppauksessa huuhtontarännin perään syntyvät maa-ainekasat saattavat muuttaa tai suunnata virtausta siten, siitä voi aiheutua rannan eroosiota ja kiintoaineen joutumista veteen kalastolle haitallisessa määrin. Tämän vuoksi rännityskasat tulee tasata.

5. Toiminnasta aiheutuva kalataloudellinen menetys ja kompensatio: Sotajoen varrella sijaitsevien valtauksien kalataloustarkkailun (PSY Nro 100/04/1 ja PSY Nro 99/04/1) sähkökoekalastusten tulosten mukaan taimenen poikastuotanto on ollut korkealla tasolla sekä vuonna 2005 että 2010 niin kullankaivualueen yläpuolisella kuin sen alapuolisellakin koealalla. Koealoilla on tavattu 0–3 -vuotiasta jokipoikasta keskimäärin 27–45 yksilöä/aari. Niistä kesänvanhojen (0+) osuus on ollut noin 70 %. Vuonna 2010 koealojen välisessä yksilötiheydessä ei ollut 95 % luottamusvälillä mitattuna luonnollista vaihtelua suurempaa eroa, ja näin on todennäköisesti ollut myös vuonna 2005.

Tämä voidaan tulkita siten, että kullankaivun vesistökuormitus ei todennäköisesti ole vaikuttanut taimenen poikastuotantoon kullankaivun alapuolisella koealalla. Täysin varmana tätä ei kuitenkaan voida pitää, sillä käytävissä ei ole havaintotuloksia molempien koealojen poikastuotannon tasosta ennen kullankaivutoiminnan alkamista alueella. Harjuksia tai muita lajeja sähkökoekalastuksissa ei ole tavattu.

Kalataloustarkkailun tulos osoittaa, että Sotajoki on edelleen hyvin tuottoisaa taimenen poikastuotantoaluetta ja siten kalataloudellisesti arvokas vesistö. Tätä korostaa vielä se, että Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen (RKTL) tekemien selvitysten mukaan Sotajoki ja muut samankokoiset Ivalojoen sivujoet ovat tärkeitä Inarijärven taimenen poikastuotannolle: noin 40 % villoista poikasista on peräisin Ivalojoen sivujoista, 30 % Ivalojoen pääuomasta ja loput 30 % muista Inariin laskevista joista. Vuosina 2006–2008 Inarijärven villien taimenten saalis oli keskimäärin 24 400 kg, josta Sotajoen osuus oli 13 %, eli noin 3 170 kg (henkilökohtainen tiedonanto, Teuvo Niva, RKTL).

Toiminnasta aiheutuvan kalataloudellisen vahingon laskentaperusteena voidaan käyttää kalataloustarkkailusta saatavaa tietoa taimenen poikastiheyksistä Sotajoessa niin sanotuiksi standardipoikasiksi (vesiviljelylaitoksessa kasvatettu 5 gramman painoinen kalanpoikanen) muunnettuna.

Vuosien 2005 ja 2010 sähkökoekalastusten tulosten mukaan Sotajoen koealojen keskimääräinen taimenen poikastiheys on 36,1 yksilöä/aari ja niiden keskipaino 179,7 g/aari. Standardipoikasiksi muunnettuna (179,7 g/aari / 5 g/yksilö) poikastiheydeksi saadaan 36 yksilöä/aari.

Lapin Kullankaivajain Liitto ry:n järjestämän Ivalojoen–Sotajoen yhteistarkkailun koneellisen kullankaivun vuositietojen 2008–2011 raportoinnista lasketun perusteella imuruoppauksessa 100 m³ maa-ainesta imuroidaan keskimäärin 172 m² alalta (vaihteluväli 20–426 m²). Luvan hakija ilmoittaa imu-

ruoppauksessa käsiteltävän maa-ainesta enintään 250 m³ kaivukaudessa. Tämän tilavuuden maamäärän ruoppaaminen joen pohjasta vaatisi edellä mainitun mukaisesti laskettuna noin 430 m² alan.

Kun otetaan huomioon, että luvan hakijan kullankaivu on yksinomaan imuruoppausta ja että ruoppauksesta aiheutuu maa-aineksen siirtymistä ja kulkeutumista alavirtaan alueen kaivamattakin jätetyille alueille, 4,3 aarin (430 m²) pinta-alaa voidaan pitää kohtuullisena arviona imuruoppauksessa vuosittain tuhoutuvasta tai laadultaan oleellisesti heikentyvästä taimenen poikastuotantoon soveltuvan alueen laajuudesta. Näin laskettuna vuosittain tuhoutuva poikastuotanto on 155 kpl standardipoikasta.

Luvan hakijan kaivualueella Sotajoki on koskimaista aluetta, joten on perusteltua olettaa, että taimenen poikastuotantopotentiaali alueella vastaa Sotajoen sähkökoekalastuksen koealojen poikastuotantoa, ja että alueen vedenalainen imuruoppaus näin ollen tuhoaa poikastuotantoon soveltuvaa joenpohjaa.

Inarijärven vesistön taimenen eloonjäämisprosentista ei ole olemassa tutkimustietoa. Lohikaloilla tehtyjen tutkimusten mukaan jokipoikasten selviytyminen vaelluspoikasiksi on noin 15 % ja vaelluspoikasista aikuisiksi kaloiksi noin 5–10 %. Lausunnossa on viitattu julkaisuihin, joissa on esitetty tutkimustuloksia lohikalojen eloonjäämisestä. Tutkimuksista johdettujen selviytymisprosenttien mukaisesti laskettuna toiminnan vaikutuksesta menetetään 23 vaelluspoikasta, mikä vastaa 2 aikuista (pyyntikokoista), joesta tai Inarijärvestä kalastettavissa olevaa kalaa.

RKTL:n tilastojen mukaan Inarijärven saaliissa sotajokisen taimenen keskipaino on noin 1,4 kg. Taimenen arvonlisäveroton tuottajahinta Lapissa vuonna 2011 oli 5,75 euroa kilolta. Näin ollen toiminnasta yleiselle kalataloudelle vuosittain aiheutuva tappio on tuottajahinnalla laskettuna 16,10 euroa.

Kalatalousmaksusta aiheutuu viranomaiselle vähintään 1 500 euron kustannus kalatalousasiantuntijan työnä tehdystä maksun hallinnoinnista käytösuunnitelman laatimisineen, kuulemisineen, kilpailutuksineen ja toimeenpanon valvontoineen.

Koska toiminnasta yleiselle kalataloudelle aiheutuva menetys on vähäinen ja kompensaation hallinnointikustannukset ovat kohtuuttomat kompensaation rahalliseen arvoon nähden, kalatalousviranomaisen katsoo, ettei luvan saajalle tule määrätä kalataloudellista veloitetta tai maksua.

3. Inarin kunta

Inarin kunnalla ei ole ollut ensisijaisesta (käsiteltävän pohjasoran määrä on enintään 250 m³ vuodessa) hakemusvaihtoehdosta huomautettavaa.

4. Inarin kunnan ympäristönsuojeluviranomainen

Ongelmajätteenä on huomioitava, että moottorien, hydraulikkaletkujen tai voimansiirtojen rikkojen tai vuotojen seurauksena muodostuu öljyllä pilaantunutta maata, joka on myös saatettava luvalliseen vastaanottoaikaan. Toimittaessa päällystämättömillä pinnoilla vuotanut neste painuu imeytysaineen ulottumattomiin, jolloin vahinkojen varalle täytyy olla myös valmius kerätä ja säilyttää pilaantunutta maata tiiviillä alustalla.

Poltto- ja voiteluaineiden säilytyksessä on noudatettava kaksoispidätystekniikkaa eli jos varastosäiliö (myös tynnyri) on yksivaippainen, tulee se säi-

lyttää tiiviillä alustalla siten, että syntyneet vuodot eivät pääse maaperään vaan on mahdollista kerätä. Säilytysalue on suojattava sateelta.

Raportoinnissa tulee ilmetä myös jätehuoltoon toimitettujen jätteiden määrä ja laatu.

5. Metsähallitus, Lapin luontopalvelut

Metsähallitus on todennut, että lupaa haetaan koneelliselle kullankaivulle kullanhuuhdontalupa-alueelle HL2012:0013, joka sijaitsee Ivalojokeen laskevan Sotajoen varrella Hammastunturin erämaa-alueella Inarin kunnassa. Ivalojoeki kuuluu Natura-alueeseen Hammastunturin erämaa, FI1300203. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston myöntämästä kullanhuuhdontaluvasta on valitusaika parhaillaan kulumassa, joten lupapäätös ei ole vielä lainvoimainen.

Tällä hetkellä hakemusta koskevalta alueelta ei ole tiedossa uhanalaisten lajien esiintymiä eikä tunnettuja kulttuuriperintökohteita.

Metsähallitus toteaa Sotajoen olevan merkittävä Ivalojoen alkuperäisen vaeltavan taimenen lisääntymis- ja poikastuotantoalue. Taimenen lisäksi vesistöalueella on alkuperäisiä harjus-, siika-, hauki- ja ahvenkantoja. Kalakantojen selviytyminen ympäristömuutoksista perustuu niiden riittävän laajaan geenipohjaan. Lohikalojen osalta geenipohjan monimuotoisuutta lisää vesistöalueen osakannat. Taimenen osalta jokainen sivupuro aina latvoille asti turvaa Ivalojoen alkuperäisen taimenkannan olemassaolon. Taimenen osakannat ovat usein pienissä latvapuroissa eläviä purotaimenia, tammukoita, jotka varmistavat geenipohjan säilymisen osallistamalla isojen monikiloisten taimenien kutuun. Kullanhuuhdonta-alue käsittää noin 1 500 metrin matkan Sotajoen alajuoksua joen koko leveydeltä. Hakija on todennut pohjasedimentin paksuudeksi 0,5–2,0 m. Kullankaivun haitalliset vaikutukset konkretisoituvat mikäli imuroinnin seurauksena vesistöön vapautuu runsaasti hienojakoista maa-ainesta ja ravinteita. Pohjan käsitteleminen tuhoaa lohikaloille tärkeitä kutu- ja poikastuotantoalueita sekä vaikuttaa pohjakasvillisuuteen ja -eläimistöön.

Metsähallitus huomauttaa, ettei imuroinnista saa aiheutua vahinkoa kalakannoille eikä pohjaeliöstölle. Metsähallitus katsoo, että hakijalle koneellista kullankaivua varten mahdollisesti myönnettävän ympäristöluvan ehtojen on oltava vähintäänkin vastaavat, mitä alueelle on konekaivutoimintaan lähiaikoina myönnetty. Erityistä huomiota on kiinnitettävä polttoaineiden ja öljyjen käsittelyyn sekä estettävä niiden vuotaminen imureista Sotajokeen. Luvan saajan on myös liityttävä Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen hyväksymään ja valvomaan Ivalojoen vesistöalueen koneellisen kullankaivun yhteistarkkailuohjelmaan tai muutoin järjestettävä veden laadun seuranta omalla kustannuksellaan.

Mikäli aluehallintovirasto myöntää ympäristöluvan, on toiminta mahdollista aloittaa vasta, kun kullanhuuhdontalupapäätös on tullut lainvoimaiseksi.

Hakijan kuuleminen ja vastine

Aluehallintovirasto on varannut hakijalle tilaisuuden vastineen antamiseen lausuntojen ja muistutusten johdosta. Hakija on ilmoittanut 20.6.2013 aluehallintovirastoon saapuneella sähköpostilla, että sillä ei ole huomautettavaa annetuista lausunnoista tai muistutuksesta.

Hakija on 24.6.2013 aluehallintovirastoon saapuneessa kirjelmässä pyytänyt, että päätöksen voimassaolo alkaisi vuodesta 2014 ja sen voimassaoloaika olisi 10 vuotta. Hakija on ilmoittanut, ettei toimintaa voida aloittaa

kaudella 2013, koska Turvallisuus- ja kemikaaliviraston kullanhuuhdonta-lupapäätöksestä on valitettu.

MERKINTÄ

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on päätöksellään 25.2.2013 myöntänyt hakijalle kullanhuuhdonta-luvan, joka koskee 4,9 hehtaarin suuruista Rusty Nail no.1 -nimistä kullanhuuhdonta-lupa-aluetta Sotajoella, Metsähallituksen hallinnoimalla valtionmaalla. Päätöksen mukaan kullanhuuhdonta-lupaan perustuvat toimenpiteet saa aloittaa, kun siihen oikeuttava lupapäätös on lainvoimainen ja luvassa määrätty vakuus on asetettu. Turvallisuus- ja kemikaalivirastosta 8.8.2013 saadun tiedon mukaan päätöksestä on valitettu.

Aluehallintovirastolla on asiaa ratkaistaessa ollut esillä Lapin Liiton verkosivujen Pohjois-Lapin maakuntakaavakartan tuloste, jonka mukaan kullanhuuhdonta-lupa-alue sijaitsee erämaa-alueella (Se).

A L U E H A L L I N T O V I R A S T O N R A T K A I S U

YMPÄRISTÖLUPARATKAISU

Aluehallintovirasto myöntää Peter Björkbomille ympäristöluvan, niiltä osin kuin tällä päätöksellä ei toisin määrätä, hakemuksen mukaiseen koneelliseen kullankaivuun kullanhuuhdonta-lupa-alueella Rusty Nail no. 1 (HL2012:0013) Inarin kunnassa.

Tämän päätöksen mukaisesta toiminnasta ei ennalta arvioiden aiheudu ympäristösuojelulain mukaisesti korvattavaa vahinkoa. Ennakoimattoman vahingon varalta annetaan ohjaus.

Toiminnassa on noudatettava tässä päätöksessä annettuja lupamääräyksiä.

VESITALOUSLUPARATKAISU

Aluehallintovirasto myöntää Peter Björkbomille luvan hakemuksen mukaiseen Sotajoen uoman pohjan imurointiin kullanhuuhdonta-lupa-alueella Rusty Nail no. 1 (HL2012:0013) Inarin kunnassa.

Vesitaloushankkeesta ei ennalta arvioiden aiheudu vesilain mukaan toimenpitein estettävää, hyvitetävää tai korvattavaa vahinkoa, haittaa tai muuta edunmenetystä. Ennakoimattoman vahingon varalta annetaan ohjaus.

Luvan saajan on noudatettava tässä päätöksessä annettuja lupamääräyksiä.

LUPAMÄÄRÄYKSET

Yleiset toimintaa koskevat määräykset

1. Sotajoen uoman pohjan imurointia saa tehdä arvomineraalien erottelemiseksi hakemuksessa esitetyllä tai sitä vastaavilla laitteistoilla kullanhuhdontalupa-alueella Rusty Nail no. 1 vuosittain 1.6.–31.8.
2. Imurointia saa tehdä vuosittain enintään 500 m² alalla.
3. Toiminta ei saa vaikeuttaa tai estää vesistön muuta käyttöä tai rannalla liikumista.

Määräykset pilaantumisen ehkäisemiseksi

4. Imurointia ei saa suorittaa alueilla, jossa uoman pohjaan on kerrostunut runsaasti samentumista aiheuttavaa hienojakoista pohja-ainesta. Toiminnasta ei saa aiheutua samentumista Sotajoessa.
5. Laitteistojen hydraulikkajärjestelmissä on käytettävä biohajoavaa öljyä.
6. Poltto- ja voiteluaineet sekä jäteöljyt ja muut mahdolliset ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavat aineet on varastoitava tiiviissä astioissa ja saateelta suojattuna sekä siten, että ulkopuoliset eivät pääse niihin käsiksi. Polttoaineen irtosäiliöt on varastoitava tiiviillä alustalla siten, että polttoaine voidaan vuodon sattuessa kerätä talteen tai imeyttää imeytysaineella.
7. Toiminnassa on huolehdittava, että jätettä syntyy mahdollisimman vähän ja että siitä ei aiheudu vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle. Muodostuvat jätteet on lajiteltava Inarin kunnan jätehuoltomääräysten mukaisesti. Jätteet, joita ei voida valmistella uudelleenkäyttöä varten tai kierrättää, on toimitettava hyödynnettäväksi tai loppukäsiteltäväksi toimijalle, jonka ympäristöluvassa tai sitä vastaavassa päätöksessä on hyväksytty kyseisen jätteen vastaanotto. Luvan saajan on muutoinkin järjestettävä jätehuolto ja jätteen kuljetus asianmukaisesti. Kaivukauden päättyessä kullanhuhdontalupa-alueelle ei saa jäädä roskaa tai jätteitä.
8. Ponttoneilla olevan polttomoottoripumpun alle on asennettava tiivis valumaallas tai muu vastaava järjestelmä, jolla estetään haitallisten aineiden valuminen polttomoottoripumpusta Sotajokeen. Valuma-altaan tilavuuden on oltava vähintään 1,1 kertaa polttomoottorissa olevien poltonesteiden ja öljyjen suurin käytettävissä oleva yhteenlaskettu tilavuus.

Vesitalousluvan määräykset

9. Kullanhuhdontalupa-alueella saa imuroida Sotajoen uoman pohjaa hakemuksen mukaisesti arvomineraalien erottamiseksi kiviaineksesta. Sotajoen sijaintia, vedenjuoksua tai virtausolosuhteita ei saa muuttaa.
10. Toiminnassa käytettävä huuhdontavesi ja huuhdottu kiviaines on palautettava takaisin Sotajokeen mahdollisimman lähelle huuhdonta-aluetta pääsääntöisesti siten, että palautettavalla kiviaineksella täytetään huuhdonnassa syntyneitä kaivantoja.

Syntyvät maa-ainekasat on tasattava niin, että ne eivät muuta tai suuntaa Sotajoen virtausta tavalla, josta voi aiheutua rannan eroosiota ja kiintoaineen joutumista veteen kalastolle haitallisessa määrin.

Häiriö- ja muut poikkeukselliset tilanteet

11. Poikkeuksellisia päästöjä aiheuttavista häiriötilanteista sekä muista vahingoista ja onnettomuuksista, joissa haitallisia aineita pääsee ympäristöön, on viipymättä ilmoitettava Lapin ELY-keskukselle ja Inarin kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ja tarpeen mukaan alueelliselle pelastusviranomaiselle. Luvan saajan on viipymättä ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin vahinkojen torjumiseksi, tilanteen palauttamiseksi ennalleen sekä vastaavanlaisten vahinkojen estämiseksi ja järjestettävä tarpeellinen tarkkailu päästöjen selvittämiseksi.
12. Öljypäästöjen varalta luvan saajalla on oltava alueella vähintään 50 litraa imeytysturvetta tai ominaisuuksiltaan vastaavaa muuta materiaalia. Maahan päässyt öljy tai polttoaine ja sillä pilaantunut maa-aines on viipymättä kerättävä talteen tiiviille alustalle ja toimitettava asianmukaiseen käsittelyyn.

Tarkkailu ja raportointi

13. Luvan saajan on imurointipäivinä seurattava käytettävien koneiden ja laitteiden sekä polttoainesäiliöiden toimintaa ja kuntoa. Luvan saajan on pidettävä kirjaa imuroitavista alueista merkitsemällä ne myös karttaan, imurointiajoista, käsiteltyjen massojen määrästä, koneiden ja laitteiden toimintahäiriöistä, toiminnassa muodostuvista jätteistä ja muista ympäristövaikutusten kannalta tarpeellisista tiedoista.
14. Luvan saajan on osallistuttava Lapin Kullankaivajain Liitto ry:n alueella järjestämään vesistön yhteistarkkailuun.
15. Luvan saajan on osallistuttava Ivalo-, Sota- ja Tolosjoen sekä Palsinojan alueen huuhtontakultakaivospiirien ja -valtauksien kalataloudelliseen yhteistarkkailuun, mikäli sellainen toteutetaan luvan voimassaoloaikana. Tarkkailu on suoritettava ELY-keskuksen kalatalousviranomaisen hyväksymällä tavalla.
16. Luvan saajan on toimitettava Lapin ELY-keskukselle ja Inarin kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle vuosittain joulukuun loppuun mennessä vuosiyhteenveto toiminnasta, siitä aiheutuneista päästöistä, muodostuneiden jätteiden määrästä ja laadusta, jätehuoltoon toimitettujen jätteiden määrästä ja laadusta sekä toteutetusta ympäristövaikutusten tarkkailusta Lapin ELY-keskuksen ohjeiden mukaisesti. Vuosiyhteenvedossa on esitettävä myös ympäristönsuojelun kannalta merkittävät häiriötilanteet ja onnettomuudet (syy, kesto-aika ja päästö) sekä niistä aiheutuneet seuraukset ja toimenpiteet, joihin tapahtuman vuoksi on ryhdytty.
17. Mikäli kullanhuuhtontalupa-alue vaihtaa omistajaa tai toiminnanharjoittaja vaihtuu, toiminta valvonnan kannalta oleellisesti muuttuu, toiminta keskeytyy tai päättyy, on tästä ilmoitettava välittömästi Lapin ELY-keskukselle. Myös toiminnanharjoittajan yhteystietojen muutokset on ilmoitettava Lapin ELY-keskukselle.

OHJAUS ENNAKOIMATTOMIEN VAHINKOJEN VARALLE

Vahingonkärsijä voi vaatia luvan saajalta korvausta ennakoimattomasta vesistön pilaantumisesta aiheutuvasta tai muusta vesistöön kohdistuvasta toimenpiteestä johtuvasta vahingosta. Hakemus on tehtävä aluehallintovirastolle. Ennakoimattoman vahingon korvaamista koskevan hakemuksen yhteydessä voidaan esittää myös luvasta poiketen aiheutetun vahingon korvaamista koskeva vaatimus.

RATKAISUN PERUSTELUT

Ympäristölupa

Luvan mukaiselle toiminnalle ei ole kaavasta johtuvaa estettä. Toiminta-alue on valtioneuvoston 27.12.2007 vahvistamassa Pohjois-Lapin maakuntakaavassa merkitty erämaa-alueeksi (Se). Merkinnällä osoitetaan erämaalain (62/1991) nojalla perustettuja erämaa-alueita, jotka on perustettu erämaaluonteen säilyttämiseksi, saamelaiskulttuurin ja luontaiselinkeinojen turvaamiseksi sekä luonnon monipuolisen käytön ja sen edellytysten kehittämiseksi. Erämaa-alueiden hoito- ja käyttösuunnitelmissa tulee ottaa huomioon valtakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät veneretkeily-, moottorikelkkailu- ja ulkoilureitit. Erämaalaki ei estä kullanhuhdontaluvan perusteella harjoitettavaa koneellista kullankaivua. Lupamääräysten mukainen koneellinen kullankaivu on toteutettavissa hakemuksessa tarkoitetulla kullanhuhdontalupa-alueella niin, ettei erämaa-alueen käyttötarkoitusta sanottavasti haitata ja luonnetta muuteta.

Päätöksellä vuosittainen imurointialueen pinta-ala on rajattu 500 m²:iin. Valvonnan helpottamiseksi vuosittainen kaivumäärä on annettu pinta-alana kiviainesmäärän sijaan. Luvan saajan vaihtoehtoisena ratkaisuna esittämä hakemus vuosittaiselle 1 000 m³ imuroinnille on hylätty. Näin suuresta vuosittaisesta imuroinnista aiheutuu luontaisen taimenkannan lisääntymiselle, otettaessa huomioon myös muut samalla vesialueella toimijat, niin merkittävää haittaa, että lupaa sille ei ole voitu myöntää.

Luvan myöntäminen edellyttää parhaan käyttökelpoisen tekniikan käyttämistä. Hakemus koskee imurointia vesialueella. Rajoittamalla toiminta vain virta-alueille, joihin ei ole laskeutunut hienojakoista, samentumista aiheuttavaa maa-ainesta, vähennetään vesistöön kohdistuvia haitallisia vaikutuksia, eikä erillisten selkeytysaltaiden rakentaminen tai muiden tekniikoiden käyttöönotto päästöjen rajoittamiseksi ole tarpeen. Biohajoavan öljyn käyttäminen hydraulikkajärjestelmissä on koneellisessa kullankaivussa ympäristön pilaantumisen estämisen kannalta parasta käyttökelpoista tekniikkaa.

Toiminnasta ei ennalta arvioiden aiheudu haitallisia vaikutuksia pintavesiin tai vesistön pilaantumista. Toiminnasta ei aiheudu sellaista ravinnekuormitusta vesistöön, että ravinnepäästöjen rajoittamisesta olisi tarpeen erikseen määrätä.

Lupamääräysten mukaisesti toimittaessa koneellinen kullankaivu ei aiheuta päästöjä, jotka merkittävästi heikentäisivät vesistön virkistyskäyttömahdollisuuksia tai vedenlaatua siten, että sen käyttömahdollisuudet heikkenisivät. Toiminnasta ei ennalta arvioiden aiheudu sellaista pintavesien pilaantumisesta johtuvaa vahinkoa, josta on määrättävä ympäristönsuojelulain 11 luvussa tarkoitettuja korvauksia.

Hakemuksen mukainen ja lupamääräyksiä noudattava toiminta täyttää ympäristönsuojelulain ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen asetusten vaatimukset sekä sen mitä luonnonsuojelulaissa ja sen nojalla säädetään.

Lupamääräysten mukaan toimittaessa arvomineraalien kaivaminen ei aiheuta luvan myöntämisen esteenä olevaa terveyshaittaa, merkittävää muuta ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa, erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista, maaperän tai pohjaveden pilaantumista tai kohtuutonta rasisitusta naapurituloilla. Päästöjä ehkäisevien ja rajoittavien lupamääräysten asettamisessa on otettu huomioon toiminnan luonne ja paikalliset ympäristöolosuhteet.

Tenon-Näätämojoen-Paatsjoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmassa vuoteen 2015 on alueen pintavesien nykytilasta jokien osalta todettu, että kaikki luokitellut vedet olivat erinomaisessa tai hyvässä tilassa. Suunnitelman mukaan toimenpiteitä edellyttävään tyydyttävään luokkaan kuuluvia vesiä ei vesienhoitoalueella ole. Vesienhoitosuunnitelmassa ei ole esitetty koneellista kullankaivua koskevia toimenpiteitä. Aluehallintovirasto arvioi, että lupamääräysten mukaisen toiminnan seurauksena luokiteltujen vesien kemiallinen tila ei muutu hyvää huonommaksi eikä ekologinen tila heikkene ravinnekuormituksen seurauksena eikä hanke vaikeuta vesienhoitosuunnitelman toteuttamista.

Vesitalouslupa

Sotajoen uoman pohjan imurointi on tarpeen arvomineraalien hyödyntämistä varten. Vesitaloushanke voi aiheuttaa paikallista samentumaa ja vaikuttaa kalaston elinolosuhteisiin alueella. Hankkeesta ei ennalta arvioiden aiheudu kuitenkaan vesilain 13 luvun tarkoittamaa vahinkoa, haittaa tai muuta edunmenetystä, josta olisi määrättävä korvauksia.

Luvan saajalla ei ole kaivoslain mukaista lainvoimaista käyttöoikeutta alueeseen, koska Turvallisuus- ja kemikaaliviraston myöntämästä kullanhuhdONTALUVASTA on valitettu. Hanketta ei saa aloittaa ennen kuin kullanhuhdONTALUPA on lainvoimainen.

Vesitaloushanke ei vähäistä suuremmassa määrin heikennä saamelaisten mahdollisuuksia käyttää heille alkuperäiskansana kuuluvia oikeuksia ylläpitää ja kehittää kulttuuriaan sekä harjoittaa perinteisiä elinkeinojaan.

Lupamääräysten mukaisesti toimittaessa Sotajoen uoman pohjan imurointi ei sanottavasti loukkaa yleistä tai yksityistä etua. Näin ollen lupa vesitaloushankkeelle on myönnettävissä vesilain 3 luvun 4 §:n 1 momentin 1) kohdan perusteella.

Lupa ei oikeuta Sotajoen uoman sijaintia, syvyyttä tai vedenjuoksua muuttaviin toimenpiteisiin.

Lupamääräysten perustelut

1. ja 2. Huhdonta-aika ja toiminnan laajuus on rajattu siten, että toiminta on toteuttavissa ympäristölle vähiten haittaa aiheuttaen.

3. Määräyksellä varmistetaan, että toiminta ei huononna Sotajoen soveltuvuutta virkistyskäyttöön kullanhuhdONTALUPA-alueella.

4. Rajoittamalla Sotajoen uoman pohjan imurointi vain alueille, joihin ei ole laskeutunut hienojakoista samentumista aiheuttavaa maa-ainesta, vähennetään vesistöön kohdistuvia haitallisia vaikutuksia.

5. Biohajoavia hydraulikkaöljyjä valmistetaan kasviöljypohjaisista tai täysin synteettisistä öljyistä. Uusimpien biohajoavien öljyjen ominaisuudet vastaavat mineraaliöljypohjaisia tuotteita. Imuroinnissa käytettävä polttomoottoripumppu on vesialueella ja hydraulikkavuodon vaikutukset kohdistuvat siten suoraan vesistöön. Biohajoavan öljyn käyttäminen hydraulikkajärjestelmissä on koneellisessa kullankaivussa ympäristön pilaantumisen estämisen kannalta parasta käyttökelpoista tekniikkaa.

6. Polttoaineiden ja öljytuotteiden varastointimääräyksellä vähennetään maaperän ja ympäristön pilaantumisen riskejä. Määräyksessä on otettu huomioon palavien nesteiden haitallisuus ympäristölle, toiminnan sijainti ja alueen luonnon ominaispiirteet.

7. Ympäristöön jäävät jätteet aiheuttavat roskaantumista. Erityisesti vaaralliset jätteet aiheuttavat muun muassa maaperän pilaantumista ympäristöön joutuessaan. Jätteiden asianmukaisella käsittelyllä voidaan estää ympäristöhaitat.

8. Määräyksellä vähennetään vesistön pilaantumisen riskiä.

9. ja 10. Määräyksillä vähennetään imuroinnista aiheutuvia virtausolosuhteiden ja vedenjuoksun muutoksia Sotajoessa.

11. Häiriö- ja poikkeustilanteista on ilmoitettava valvontaviranomaisille, jotta tarvittaessa voidaan käynnistää muun muassa vahinkojen torjunta- ja tarkkailutoimet.

12. Alueella on määrätty pidettäväksi riittävä määrä imeytysmateriaalia mahdollisen polttoneste- tai öljyvudon seurauksena maaperään päässeen nesteen imeyttämiseksi.

13.–16. Luvan saajan on oltava selvillä toimintansa vaikutuksista. Tarkkailu- ja raportointimääräykset ovat tarpeen toiminnan ja sen vaikutusten tarkkailemiseksi. Käyttötarkkailulla vähennetään erilaisten poikkeustilanteiden ja niiden aiheuttaman ympäristön pilaantumisen riskiä. Vesistö- ja kalataloustarkkailulla seurataan toiminnan vaikutuksia. Kalataloustarkkailu on määrätty tehtäväksi kalatalousviranomaisen hyväksymällä tavalla. Vesistö- ja kalataloustarkkailu on perusteltua pyrkiä järjestämään yhteistarkkailuna, koska vesistöalueella on useita koneellista kullankaivua harjoittavia toimijoita.

17. Toiminnanharjoittajan yhteystietojen muutoksen, omistajan tai toiminnanharjoittajan vaihdoksen ja valvonnan kannalta toiminnan oleellisen muutoksen sekä toiminnan keskeytymisen ilmoittaminen on tarpeen valvonnan mahdollistamiseksi. Aluehallintovirasto voi hakemuksesta määrätä luvan raukeamaan, jos toiminta on pysyvästi keskeytetty.

VASTAUS YKSILÖITYIHIN VAATIMUKSIIN

1. Lapin ELY-keskuksen ympäristö- ja luonnonvarat vastualueen lausunnossa esittämät vaatimukset on otettu ympäristö- ja vesitalousluparatkaisusta ja niiden perusteluista sekä lupamääräyksistä ja niiden perusteluista ilmenevästi huomioon.

2. Lapin ELY-keskuksen kalatalousviranomaisen lausunnossa esittämät vaatimukset on otettu ympäristö- ja vesitalousluparatkaisusta ja niiden perusteluista sekä lupamääräyksistä ja niiden perusteluista ilmenevästi huomioon. Kalasto- ja kalastusvaikutusten tarkkailu on määrätty tehtäväksi kalatalousviranomaisen hyväksymällä tavalla mahdollisuuksien mukaan yhteistarkkailuna.

4. Inarin kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lausunnossa esittämät vaatimukset on otettu ympäristö- ja vesitalousluparatkaisusta ja niiden perusteluista sekä lupamääräyksistä ja niiden perusteluista ilmenevästi huomioon.

5 Metsähallituksen Lapin luontopalveluiden muistutuksessa esittämät vaatimukset on otettu ympäristö- ja vesitalousluparatkaisusta ja niiden perusteluista sekä lupamääräyksistä ja niiden perusteluista ilmenevästi huomioon.

LUVAN VOIMASSAOLO JA LUPAMÄÄRÄYSTEN TARKISTAMINEN

Päätöksen voimassaolo

Lupa on voimassa toistaiseksi

Toiminta edellyttää kaivoslain mukaisen lainvoimaisen kullanhuuhdontaluvan.

Tarvittaessa aluehallintovirasto voi ympäristönsuojelulain 58 ja 59 §:ssä säädettyjen edellytysten täytyessä muuttaa tai valvontaviranomaisen aloitteesta peruuttaa luvan.

Lupamääräysten tarkistaminen

Luvan saajan on 29.2.2024 mennessä tehtävä aluehallintovirastolle lupamääräysten tarkistamista koskeva hakemus uhalla, että aluehallintovirasto voi määrätä luvan raukeamaan.

Hakemuksessa on esitettävä soveltuvin osin, mitä ympäristönsuojeluasetuksen 8–13 §:ssä, vesilain 11 luvun 3 §:ssä ja valtioneuvoston asetuksessa vesitalousasioista 1–3 §:ssä säädetään. Hakemukseen on liitettävä asiantuntijan laatima yhteenvetoraportti valtauksella harjoitettavan kullankaivutoiminnan ympäristövaikutuksista toiminnan vaikutusalueella.

Lupaa ankaramman asetuksen noudattaminen

Jos asetuksella annetaan tämän luvan määräyksiä ankarampia säännöksiä tai luvasta poikkeavia säännöksiä luvan voimassaolosta tai tarkistamisesta, on asetusta luvan estämättä noudatettava ympäristönsuojelulain 56 §:n nojalla.

PÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Päätöksen yleinen täytäntöönpanokelpoisuus

Päätös on täytäntöönpanokelpoinen sen saatua lainvoiman.

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Ympäristönsuojelulaki 41 §, 42 § 1 momentti, 43 § 1 ja 3 momentti, 45 § 1 momentti, 46 § 1 ja 3 momentti, 50 § 2 momentti, 52 § 1 momentti, 55 § 2 momentti

Vesilaki 3 luku 4 § 1 momentti 1) kohta

Jätelaki 8 § 1 momentti ja 28 § 1 momentti

KÄSITTELYMAKSU

Ratkaisu

Lupa-asian käsittelymaksu on 2 740 euroa. Lasku lähetetään Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta Joensuusta.

Perustelut

Maksun määrittämisessä sovelletaan hakemuksen vireilletuloajankohtana voimassa ollutta maksuasetusta.

Alla mainitun valtioneuvoston asetuksen (1572/2011) maksutaulukon mukainen koneellista kullankaivua koskevan ympäristölupa-asian käsittelymaksu on 2 740 euroa, kun kaivumäärä on enintään 1 000 m³/vuosi.

Oikeusohjeet

Valtioneuvoston asetus aluehallintovirastojen maksuista vuosina 2012 ja 2013 (1572/2011)

Valtioneuvoston asetus aluehallintovirastojen maksuista vuosina 2014 ja 2015 (1092/2013) 8 §

MUUTOKSENHAKU

Päätökseen saa hakea muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta valittamalla.

Sami Koivula

Jaakko Pirttijoki

Asian on ratkaissut ympäristöneuvos Sami Koivula ja esitellyt ympäristöylikontrollin tarkastaja Jaakko Pirttijoki.

Tiedustelut: asian esittelijä, puh. 0295 017 662 tai 0295 017 500.

JP/es

Liite

Valitusosoitus

Päätös

Hakija

Tiedoksi

Lapin ELY-keskus / Ympäristö ja luonnonvarat
Lapin ELY-keskus / Kalatalous
Inarin kunta
Inarin kunta / Ympäristönsuojeluviranomainen
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto TUKES
Suomen ympäristökeskus

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen Pohjois-Suomen aluehallintoviraston päätökseen saa hakea valittamalla muutosta **Vaasan hallinto-oikeudelta**. Valituskirjelmä on toimitettava liitteineen Pohjois-Suomen aluehallintovirastoon.

Valitusoikeus Valituksia päätöksen johdosta voivat esittää ne, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun tai viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, asianomaiset kunnat, ELY-keskukset, kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset ja muut yleistä etua valvovat viranomaiset.

Valitusaika Valitusaika päättyy **14.4.2014**, jolloin valituksen on viimeistään oltava perillä Pohjois-Suomen aluehallintovirastossa.

Valituksen sisältö Valituskirjelmässä, joka osoitetaan Vaasan hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava

- aluehallintoviraston päätös, johon haetaan muutosta
- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite, puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa (mikäli yhteystiedot muuttuvat, on niistä ilmoitettava Vaasan hallinto-oikeudelle, PL 204, 65101 Vaasa, sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi)
- miltä kohdin aluehallintoviraston päätökseen haetaan muutosta
- mitä muutoksia aluehallintoviraston päätökseen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitus, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiolla tai sähköpostilla)

Valituksen liitteet Valituskirjelmään on liitettävä

- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- mahdollisen asiamiehen valtakirja tai toimitettaessa valitus sähköisesti selvitys asiamiehen toimivallasta
- jäljennös valituskirjelmästä (jos valituskirjelmä toimitetaan postitse)

Valituksen toimittaminen aluehallintovirastoon

Valituskirjelmä on toimitettava Pohjois-Suomen aluehallintoviraston kirjaamoon. Valituskirjelmän on oltava perillä **määräajan viimeisenä päivänä** ennen virka-ajan päättymistä. Valituskirjelmä voidaan myös lähettää postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Pohjois-Suomen aluehallintoviraston yhteystiedot

käyntiosoite:	Linnankatu 1-3
postiosoite:	PL 293, 90101 Oulu
puhelin:	vaihde 0295 017 500
telekopio:	08 - 3140 110
sähköposti:	kirjaamo.pohjois@avi.fi
aukioloaika:	klo 8 - 16.15

Oikeudenkäyntimaksu Valittajalta peritään asian käsittelystä Vaasan hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 97 euroa. Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.